

SHAWVEROVÁ, Katrina. *Henry*. Praha: Euromedia Group, a.s., 2019. ISBN 978-80-7617-688-1.

Milan Mašát

V roce 2019 vyšla v překladu Hany Antonínové v nakladatelství Euromedia Group kniha americké spisovatelky Katriny Shawverové *Henry*. Anglický název publikace zní *HENRY: A Polish Swimmer's True Story of Friendship from Auschwitz to America* a byla poprvé vydána v roce 2017 v nakladatelství Köechlerbooks ve Virginia Beach.

Kniha se nachází na rozhraní faktografické publikace a beletrie: dílo Katriny Shawverové je postaveno na rozhovorech s Henrym Zgudou, Polákem, který během druhé světové války prošel vyhlazovacími tábory Osvětim a Buchenwald a absolvoval pochod smrti do Flossenbürgu a dále do Dachau. „*Tato kniha je založena výhradně na mnoha mých osobních rozhovorech s Henrym Zgudou, které se odehrávaly od listopadu 2002 do roku 2003*“.¹ Beletristická stránka publikace je zastoupena zejména narativním prolínáním Henryho vzpomínek, spisovatelčinych poznámek k určitým pasážím v jeho vyprávění a reminiscencemi na autorčino seznámení se s Henrym a jeho ženou Nancy.

Publikace se z okruhu děl věnovaných událostem jedné linie druhé světové války vymyká skutečností, že narativ nekončí určitým shrnutím životního osudu přeživšího nacistickou vyhlazovací mašinerii. Henry se ve svých vzpomínkách poměrně detailně věnuje i prvním dvěma dekadám života v Polsku po nástupu komunistického režimu a následně líčí peripetie, které pronásledovaly jeho emigraci do Spojených států amerických. Dále jsou čtenářům přiblíženy těžké začátky polského imigranta v této „*velice bohaté zemi*“.²

Lze tedy konstatovat, že kniha *Henry* není pouze záznamem memoárů osoby, která přečkala snahu nacistického Německa o vyvraždění Židů, Slovanů a dalších národů a etnik, ale také deskripcí každodenního života občanů v komunistické zemi ve střední Evropě se zaměřením na osoby, které přečkaly utrpení ve vyhlazovacích táborech.

Autorka se na několika místech knihy čtenářům svěřuje s tím, že o Polsku až do začátku pravidelných schůzek s Henrym Zgudou neslyšela. Narativ je z tohoto důvodu prodehnut několika pasážemi popisujícími fakta o dané zemi: například *Druhá polská republika* (vyhlášena 11. listopadu 1918), *Polsko ve válce: 1939 – 1942, koncentrační tábor Osvětim, Polsko: červen 1942 – březen 1943*; součástí

¹ SHAWVEROVÁ, Katrina. *Henry*. Praha: Euromedia Group, a. s., 2019. ISBN 978-80-7617-688-1, s. 9.

² SHAWVEROVÁ, Katrina. *Henry*, s. 274.

je i podrobný výklad o Výmaru, kde se nacházel koncentrační tábor Buchenwald. Kniha je rovněž vybavena seznamem použité literatury a soupisem doplňkových zdrojů.

Důležitou částí knihy je obrazová dokumentace, která pochází ze soukromého archivu Henryho Zgudy, ze spisovatelčiných cest po Evropě ve stopách Henryho životního osudu či ze sbírek institucí zabývajících se odkazem událostí, jež lze shrnout termínem holokaust.

Domnívám se, že faktografické osvětlení a ukotvení nejdůležitějších událostí, které vypravěč zmiňuje, činí z této publikace výjimečnou knihu, kterou lze využít k prezentaci jedné linie událostí druhé světové války z pozice Slovana či k představení stěžejních faktografických skutečností období druhé světové války. Publikace slouží rovněž jako důkaz v okruhu perzekučních aktivit komunistického režimu v Polsku s důrazem na kádrování osob, nebo k vykreslení úsilí osob emigrovat do „vysněné země“ jakožto paralely k aktuálním otázkám současného globálního dění.

Kniha je uvedena mottem „Per aspera ad astra“, které připomíná nejenom strastiplnou cestu Henryho Zgudy k vysněnému pobytu ve Spojených státech amerických, ale rovněž poměrně náročnou genezi vzniku recenzované publikace. Nesnadný zrod knihy byl zapříčiněn zejména úsilím autorky všechny Henryho vzpomínky ověřovat v odborné literatuře nebo je osobně verifikovat na různých místech, kam mířily Henryho životní kroky. Významnost výsledného knižního produktu pro samotnou autorku dosvědčuje skutečnost, že v závěru knihy poskytuje recipientům svůj e-mailový kontakt, kam jí lidé mohou po přečtení publikace posílat zpětnou vazbu. Tato situace je v rámci takto orientované knižní produkce velmi neobvyklá.

Domnívám se, že *Henry* je mimořádnou publikací z okruhu děl věnujících se problematice holokaust, a to zejména tematizací událostí, které v Henryho životě následovaly po konci druhé světové války: na základě této skutečnosti lze publikaci využít v rámci prezentace zrůdnosti praktik totalitních režimů. Odborná čtenářská veřejnost v narativu nalezne množství informací pocházejících z archivů koncentračních a vyhlazovacích táborů či ze sbírek muzeí, v jejichž zájmu se nachází odkaz tematiky holokaust. Čtenáři se na základě recepce publikace mohou obeznámit s událostmi jedné linie událostí druhé světové války z pozice Poláka – „neŽida“, což je v rámci současné faktografické i beletristické literární tvorby s vymezeným fenoménem výjimečné.